EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 2.6.2014
COM(2014) 407 final

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

milles käsitletakse Eesti 2014. aasta riiklikku reformikava

ja esitatakse nõukogu arvamus Eesti 2014. aasta stabiilsusprogrammi kohta

{SWD(2014) 407 final}

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

milles käsitletakse Eesti 2014. aasta riiklikku reformikava

ja esitatakse nõukogu arvamus Eesti 2014. aasta stabiilsusprogrammi kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,[1] eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust[2],

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone[3],

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Ülemkogu kiitis 26. märtsil 2010 heaks komisjoni ettepaneku käivitada uus tööhõive ja majanduskasvu strateegia „Euroopa 2020”, mis põhineb majanduspoliitika tõhustatud koordineerimisel ning keskendub esmatähtsatele valdkondadele, kus on vaja võtta meetmeid Euroopa jätkusuutliku majanduskasvu potentsiaali ja konkurentsivõime suurendamiseks.

(2) Nõukogu võttis 13. juulil 2010 komisjoni ettepanekute põhjal vastu soovituse liikmesriikide ja liidu majanduspoliitika üldsuuniste kohta ajavahemikuks 2010–2014 ning 21. oktoobril 2010 otsuse liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta; mõlemat dokumenti koos nimetatakse koondsuunisteks. Liikmesriike kutsuti üles võtma koondsuuniseid arvesse oma majandus- ja tööhõivepoliitikas.

(3) Riigipead ja valitsusjuhid võtsid 29. juunil 2012 vastu majanduskasvu ja töökohtade loomise kokkuleppe, millega nähakse ette sidus raamistik meetmete võtmiseks liikmesriikide, ELi ja euroala tasandil ning võimaldatakse kasutada kõiki võimalikke hoobasid, vahendeid ja poliitikaid. Nad tegid otsuse liikmesriikide tasandil võetavate

[1] EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.
[2] COM(2014) 407 (final).
[3] P7_TA(2014)0128 ja P7_TA(2014)0129.

meetmete kohta, rõhutades eelkõige kindlat kavatsust saavutada strateegia „Euroopa 2020” eesmärgid ja rakendada riigipõhised soovitused.

(4) Nõukogu võttis 9. juulil 2013 vastu soovituse Eesti 2013. aasta riikliku reformikava kohta ja esitas arvamuse Eesti ajakohastatud stabiilsusprogrammi (2012-2017) kohta. Kooskõlas määrusega (EL) nr 473/2013[4] esitas komisjon 15. novembril 2013 arvamuse Eesti 2014. aasta eelarvekava kohta[5].

(5) Komisjon võttis 13. novembril 2013 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi,[6] mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2014) algust. Samal päeval võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande,[7] milles ei nimetatud Eestit liikmesriigina, mille olukorda tuleb põhjalikult analüüsida.

(6) Euroopa Ülemkogu kiitis 20. detsembril 2013 heaks prioriteedid finantsstabiilsuse tagamiseks, eelarve konsolideerimiseks ja majanduskasvu hoogustamiseks. Ülemkogu toonitas vajadust jätkata diferentseeritud ja majanduskasvu soodustavat eelarve konsolideerimist, taastada tavapärased majandusele laenuandmise tingimused, edendada majanduskasvu ja konkurentsivõimet, tegeleda töötuse probleemiga ja majanduskriisi sotsiaalsete tagajärgedega ning moderniseerida avalikku haldust.

(7) Eesti esitas 8. mail 2014 oma 2014. aasta riikliku reformikava ja 29. aprillil 2014 oma 2014. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.

(8) 2014. aasta stabiilsusprogrammis esitatud eelarvestrateegia eesmärk on pidada kinni keskpika perioodi eelarve-eesmärgist ja luua piisavad eelarvepuhvrid majanduslikult raskeks ajaks. Programmis kinnitatakse eelmist keskpika perioodi eelarve-eesmärki – struktuurset ülejääki –, mis on stabiilsuse ja kasvu paktiga nõutust rangem. Eesti ümberarvutatud struktuurne eelarvepositsioon halveneb 2014. aastal eeldatavalt 0,1 protsendipunkti võrra SKPst, kaldudes seega kõrvale nõutavast kohandamiskavast, enne kui paraneb 0,4 protsendipunkti võrra SKPst 2015. aastal ja jääb aastatel 2016–2017 tasakaalulähedaseks. Lisaks sellele osutab programm kulueesmärgist kõrvalekaldumise ohule 2014. aastal ja märkimisväärse kõrvalekaldumise ohule 2015. aastal. Üldiselt sisaldab keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamise kohandamiskava riski seoses stabiilsuse ja kasvu pakti nõuete täitmisega. Programmi fiskaalprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium, mida ei ole kinnitanud sõltumatu üksus, on realistlik ja üldiselt kooskõlas komisjoni 2014. aasta kevadprognoosiga. Komisjoni prognoosi kohaselt suureneb struktuurne eelarvepuudujääk 2014. aastal 0,1 % võrra SKPst ja tulemuseks on 0,3 % suurune lõhe SKPst võrreldes nõutava kohandamisega ja oluline kõrvalekaldumine kaheaastase perioodi jooksul hinnatuna. Komisjoni prognoosi kohaselt halveneb struktuurne eelarvepositsioon 2015. aastal veel 0,2 % võrra SKPst, osutades olulisele kõrvalekaldumisele nõutavast kohandamisest, mis on vajalik keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks. Olulist kõrvalekaldumist kulueesmärgist prognoositakse ka aastatel 2014–2015. Lähtudes 2014. aasta stabiilsusprogrammile antud hinnangust ja komisjoni prognoosist ning toimides kooskõlas määrusega (EÜ) nr 1466/97, on nõukogu arvamusel, et 2014. ja 2015. aastal on oht keskpika perioodi

[4] ELT L 140, 27.5.2013, lk 11.
[5] C(2013) 8002 (final)
[6] COM(2013) 800 (final).
[7] COM(2013) 790 (final).

eelarve-eesmärgist oluliselt kõrvale kalduda. Majandus- ja rahaliidu stabiilsuse, koordineerimise ja juhtimise lepingu täitmiseks kehtestatud struktuurse eelarvetasakaalu reegel jõustus Eestis uue riigieelarve seadusega 23. märtsil 2014, kuid seda reeglit tuleb veel täiendada mitmeaastaste kulueesmärkide siduvamaks muutmisega.

(9) Tööturu valdkonnas on tehtud märkimisväärseid edusamme noorte töötuse ja pikaajalise töötuse vähendamisel. Erilist tähelepanu tuleb pöörata meetmetele, millega luuakse madalapalgalistele töötajatele stiimulid töötamiseks. Vaja on täiendavaid jõupingutusi, et tegeleda suureneva tööjõupuudusega, sealhulgas sellisega, mille põhjuseks on vananemine ning tööturult väljumine terviseprobleemide või puude tõttu. Töövõime reformi õigeaegne vastuvõtmine ja rakendamine koos juurdepääsu tagamisega vajalikele teenustele on seetõttu väga oluline. Perepoliitikale tehtavate kulutuste kulutõhusust saaks veelgi suurendada, näiteks suunates osa vanemahüvitisteks ettenähtud vahenditest tõhusamate meetmete, sealhulgas lastehoiuteenuste toetamisele. See peaks looma head eeldused naiste varajaseks tööturule naasmiseks ja vähendama püsivat suurt soolist palgalõhet. Tuleb suurendada jõupingutusi ettevõtluse edendamiseks ja töökohtade loomiseks väljaspool Tallinna ja Tartut asuvates piirkondades, et ennetada majandusarengu erinevuste suurenemist ja vähendada töötust, eelkõige madala kvalifikatsiooniga inimeste hulgas.

(10) Hariduse ja koolituse valdkonnas võeti hiljuti vastu reformid, mille eesmärk on viia hariduse korraldus ja õppekavad vastavusse tööturu vajadustega. Vaja on täiendavaid jõupingutusi, et lihtsustada üleminekut hariduse omandamiselt tööellu. Vaja on süstemaatilisi jõupingutusi, eelkõige kaasates sotsiaalpartnerid, et suurendada osalust kutsehariduses ja -koolituses ning väljaõppes töökohal, eelkõige tööpraktikas. Elukestva õppe strateegia rakendamisel on vaja teha suuri jõupingutusi, et pakkuda hädavajalikku täiendõpet, ümberõpet ja kvalifikatsioonitasemeid, eelkõige tööturul halvemas olukorras olevatele inimestele. Aruka spetsialiseerumise raamistik, mis hõlmab ettevõtluse ja majanduskasvu strateegiat ning teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegiat, keskendub ühistele prioriteetidele, tegeledes samas põhjalikult konkreetsete teemavaldkondadega. Majanduse väiksust silmas pidades tuleks jätkata jõupingutusi teadus- ja arendustegevuse ja innovatsioonisüsteemi rahvusvahelistamiseks ja prioriseerimiseks.

(11) Eesti ressursimahukus on jätkuvalt väga suur. Avaliku sektori hoonete energiatõhususe valdkonnas on tehtud edusamme, kuid jõupingutusi tuleb jätkata ja suurendada, eelkõige elu- ja tööstushoonete sektoris. Jäätmekäitluse ja prügilasse ladestamise valdkonnas on tehtud olulisi edusamme, kuid tuleb tagada ringlussevõtu majanduslik elujõulisus. Transpordi arengukava meetmed tuleb rakendada, eelkõige võimaldamaks Eestil ohjeldada heitkogustega kauplemise süsteemi väliste sektorite CO_2 heitkoguseid. Kaubaveo energiatõhusust on võimalik suurendada, võttes kasutusele säästvamaid transpordiliike. Ühistransporditeenuse kasutamist on võimalik veelgi suurendada, parandades piirkondlike transpordivõrkude vastastikust täiendavust ning bussi ja raudtee reisijateveo omavahelist ühilduvust. Erasõidukite kasutamine suureneb, kuid sõiduautopargi keskmine vanus on ELi keskmisest peaaegu kaks korda kõrgem ja uued sõiduautod on ELis kõige saastavamate hulgas. Keskkonnastiimuleid, sealhulgas maksustamine, on vaja oluliselt tugevdada. Kuigi piiriüleste energiaühenduste valdkonnas on astutud paljulubavaid samme, on Eesti energiaturu täielikuks ühendamiseks ELiga vaja veel aega ja investeeringuid.

(12) Suurenevad piirkondlikud erinevused kombineerituna negatiivsete demograafiliste suundumuste, ebatõhususe ja kohalike omavalitsuste omavahelise puuduliku koostööga vähendavad Eesti arengupotentsiaali. Osaliselt peegeldab see püsivat vastuolu fiskaalvõimekuse ja kohustuste vahel väikestes omavalitsustes, aga ka piiratud mastaabisäästu. Tõhusamate ja juurdepääsetavamate kvaliteetsete avalike teenuste osutamine kohalikul tasandil, lähtudes teeninduspiirkondadest ja teenuste miinimumstandarditest, eelkõige transpordi, pikaajalise hoolduse, alushariduse ja sotsiaalteenuste valdkonnas, on aktiveerimise ja tööturumeetmete tulemuslikkuse eeldus.

(13) Komisjon hindas Euroopa poolaasta raames põhjalikult Eesti majanduspoliitikat. Ta on hinnanud stabiilsusprogrammi ja riiklikku reformikava. Hindamisel on võetud arvesse kõnealuste dokumentide asjakohasust Eesti eelarve- ja sotsiaal-majanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, aga ka nende vastavust ELi õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust tugevdada liidu üldist majandusjuhtimist, lisades tulevastesse riiklikesse otsustesse ELi tasandi panuse. Euroopa poolaasta raames koostatud komisjoni soovitused kajastuvad allpool esitatud soovitustes 1–5.

(14) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu Eesti stabiilsusprogrammiga tutvunud ja tema arvamus[8] selle kohta kajastub eelkõige soovituses 1.

(15) Komisjon on Euroopa poolaasta raames analüüsinud ka kogu euroala majanduspoliitikat. Sellele analüüsile tuginedes on nõukogu esitanud konkreetsed soovitused liikmesriikidele, kelle vääringuks on euro. Eesti peaks tagama ka nende soovituste täieliku ja õigeaegse rakendamise,

SOOVITAB Eestil võtta ajavahemikus 2014–2015 järgmisi meetmeid:

1. Tugevdada 2014. aasta eelarvemeetmeid, võttes arvesse vastavalt komisjoni 2014. aasta kevadprognoosile tekkivat lõhet 0,3% SKPst, mis osutab riskile kalduda oluliselt kõrvale stabiilsuse ja kasvu pakti nõuetest. Tugevdada oluliselt eelarvestrateegiat, et tagada keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamine 2015. aastal ja selle järgimine edaspidi. Täiendada eelarvetasakaalu reeglit siduvamate mitmeaastaste kulueesmärkidega keskpika perioodi eelarveraamistiku raames ja jätkata avaliku sektori kulutuste tõhustamist.

2. Suurendada madalapalgalistele töötajatele suunatud meetmete kaudu stiimuleid töötamiseks. Suunata aktiveerimiseks tehtavad jõupingutused tööturust kõige rohkem eemaldunud inimestele, eelkõige tagades töövõime reformi õigeaegse vastuvõtmise ja rakendamise. Suurendada perepoliitika efektiivsust ja kulutõhusust, parandades samal ajal lastehoiuteenuste kättesaadavust ja nendele juurdepääsu. Kasutada kooskõlastatud meetmeid majandusarengu ja ettevõtluse soodustamiseks piirkondades, kus valitseb suur tööpuudus.

3. Tagada haridus- ja koolitussüsteemi vastavus tööturu vajadustele, tõsta oskuste ja kvalifikatsiooni taset, laiendades elukestva õppe meetmeid ja süstemaatiliselt suurendades osalust kutsehariduses ja -koolituses, sealhulgas tööpraktikas. Veelgi tõhustada teadustegevuse ja innovatsioonisüsteemide prioriseerimist ja spetsialiseerimist ning süvendada ettevõtjate, kõrgkoolide ja teadusasutuste koostööd, et aidata kaasa rahvusvahelise konkurentsivõime parandamisele.

[8] Vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

4. Suurendada jõupingutusi energiatõhususe tõstmiseks, eelkõige elu- ja tööstushoonete osas. Oluliselt suurendada keskkonnastiimuleid transpordisektoris, et aidata kaasa vähem ressursimahukale liikuvusele. Jätkata liikmesriikidest naabritega piiriüleste energiaühenduste arendamist, et mitmekesistada energiaallikaid ja soodustada konkurentsi Baltimaade energiaturgude parema integreerimise kaudu.

5. Tasakaalustada paremini kohalike omavalitsuste tulud ja neile pandud kohustused. Muuta kohalike omavalitsuste tegevus tõhusamaks ja tagada kvaliteetsete kohaliku tasandi avalike teenuste pakkumine, eelkõige aktiveerimismeetmeid täiendavate sotsiaalteenuste pakkumine.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja